

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-, OKTATÁSÜGYI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

A MAGYAR TANITÓK OTTHONÁNAK, A TANITÓK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK ÉS A BUDAPESTI TANITÓTESTÜLETNEK
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szombaton.

Előfizetés: Egy évre 12 korona. Félévre 6 korona. Negyedévre 3 korona.

Kiadótulajdonos: A Magyar Tanitók Otthona Budapest, VIII.
József-körút 8. szám.
Ide küldendők az előfizetések.

Kiadóhivatal: Budapest, VII. Óvoda-utca 22. szám.
Lapreklamációk és hirdetésre vonatkozó közlemények ide
küldendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ: SZABÓ BUGÁTH LÁSZLÓ Budapest, VII, Damjanich-utca 34. szám.

S z á m a d á s.

(Három közlemény.)

I.

Az ötödik esztendő küszöbét léptük át azóta, hogy a kartársak — nem keresett s nem kért — bizalma a Népinevelők Lapja szerkesztését reám bízta. Az első számban, amely kezem alól került ki, a magam elé tűzött szellemet, irányt a következő szavakkal jeleztem: nem fogok keresni fölfelé kegyet s lefelé népszerűséget: egyedüli vezérfonalam az lesz, hogy a tanítói közérdeket szolgáljam a tudásom szerint, amivel s amennyivel a Gondviselés felruházni jónak látott s igaz meggyőződés szerint, amit magamnak évtizedes közügyi munkálkodásom alatt megalkotni bírtam. Ezek között első és legjobban kidomborodó meggyőződésem, hogy *ilyen bizalmi* tisztséget, ilyen zászlóhordói, vagy mondjuk — bástyaőri tisztelet — egyesegyedül abból a célból bíznak reánk, mert felteszik rólunk, hogy semmiféle más tekintet nem fog rajtunk, s megbizóinknak, ezuttal a tanító-társaknak általános, egyetemes érdekét, közérdekét fogjuk szem előtt tartani — az egyéni érdekek kívülhagyásával. Tehát tudatában voltam annak, hogy kartársaim ezt a fontos organumot nem az én egyéni érdekeim, sem az érvényesülésért tülekedő *töredéki* érdekek istápolására nem bízták reám; hanem rám bízták azért, hogy mindezek között, mindezek mellett, mindezek fölött, mindezek ellenére a tanítói kar általános, egyetemes érdekeinek legyek éber őre, az előre törekvés közben zászló-lobogatója.

Ezek voltak és — tegyük hozzá már most, a bevezetésnél ezt is: — ezek *maradtak* mindmáig vezérelveim.

Ezek mellett a szerkesztői munkakörbe — legyen rá tanum (a többi között) elődöm, Ember János ur — egy gondolatot hoztam magammal egy agitacionális tanügyi lap szerkesztésének módjára nézve. Ezt a gondolatot így hirdetem — már előzőleg — réges-régen: „Ne szerkesztődjék a lap, hanem szerkesztessék!” „Ne ötletszerűen, véletlenül irt dolgozatok leközlő tere legyen, hanem szervezett munkások tervszerűen, előre megállapított munkálkodásának tükre, öntudatosan kitűzött célok érdekében.” Az „ötletszerű” munkának ostromlója, ezzel szemben az előre kitűzött célok tervszerű munkálásának hirdetője és követelője voltam előzőleg, régebben, mindenkoron a — tanítóegyesületek munkája körében. Tanuságra idézem — a még élők közül — Péterffy Sándort, Nagy Lászlót, Peress Sándort, Schön Józsefet, Ember Jánost, Senyei Ferencet stb.-t, a Népinevelők Egyesületének, Eötvös-alapnak, Országos Bizottságnak,

Kaszinónak, Otthonnak egykor tényezőit, hogy mindenkor, mindenkivel szemben, *ha kellett*, velük szemben is, az „ötletszerű”-séget kárhoztattam s a tervszerű munkálkodást kértem, kívántam, sürgettem, követeltem.

Ezt az életelvet hoztam magammal a szerkesztői tisztségbe is; ennek a *megvalósítása volt* egyik legnagyobb célom.

Ezeket el kellett mondanom bevezetésül.

És most térjünk el ettől egy lélekzavartól. Mondandóink során majd csak később, a vége felé térünk hozzá vissza. Egyelőre — az egyéni felfogások félretételével — a konkrét tényekkel, a *valósággal megtörtént* dolgokkal *kell* foglalkoznunk.

A körülmények, a viszonyok *kényszerítenek* rá, hogy megbízatásom ötödik esztendejében *számadást* csináljak. Ez *joga* mindenkinek. És pedig akkor, amikor ő jónak látja. *Annak* pedig *kötelessége*, akinek a hűségét, megbízatása alkalmával feltételezett kötelességtudását, elv-szilárdságát — kétségbe vonják.

Ujabbán, különösen az 1905. márciusi újabb megbízatásom óta, egymást érték — az Otthon ügyével kapcsolatban — a Népinevelők Lapja, s vele együtt, (sőt egyenesen és célzatosan) mostani szerkesztője kritikái.

Amíg ezek a hangok *idegen területen*, s ami fő, a 41 éves Népinevelők Lapjával szemben konkurrens, magánvállalaton alapuló sajtóorganumokban, vagy az Otthonnal *állandóan* ellentétes viszonyban levő tanítói körökben hangzottak el, a jó izléssel meg nem egyezőnek véltem, hogy a szabadelvű tanügyi lapok szülőanyja a maga létjogosultságára nézve vitába álljon magánvállalaton alapuló — unokákkal, vagy az egyéni és töredéki érdekekben akadályozott tényezőkkel. De most már közvetlen közelből emelkedett fel a — sujtani akaró kéz. Magának az Otthonnak a körében, tehát megbizóim sorában szólalt meg a hang, amely minden baj okául a lapot s főleg annak mostani szerkesztőjét hirdeti, és minden baj gyógyszerül a mostani szerkesztő fejének azonnal való leütését ajánlja.

Engedelmet kérek, kedves megbizóim és t. fejvevő uraim, azt a fejet én ötven éve viselem, mint ember és 30 éve, mint — tanítói közérdekért bolonduló — tanítóember. S mivel még a rablógyilkosnak is megengedik, hogy — ha már a *fejéről* van szó — védekezzen; talán *kívételosen* nekem is megengednek — nem *védekezést*, hanem történeti tényeknek egyszerű elmondását, amelyből világosság vetődhetik sok mindenre, amiből nem vala eddig kellő világosság.

Személyekkel az egész mondanivalómban nem foglalkozom. Ha a tények, a ténybeli igazságok személyekre

is vetnek egy-egy „sugarat“, arról nem tehetek. Elvégre a tények személyek nyomdokain épülnek.

Mielőtt azonban hozzá fognék a ténybeli, a történeti igazságok felsorolásához, a maguk igazi, leplezetlen, meztelen mivoltukban való bemutatásához, kötelességemül ismerem emberi és kartársi köszönetet mondani Barca Albin urnak, az Otthon elnök-helyettesének, aki férfias egyenességével alkalmat adott az igazság nyilvános felderítéséhez.

Tárgyalásokat folytatott — ugyanis — az Otthon érdekében. E bizalmas tárgyalások közben merültek fel a megjegyzések, hogy — a megerősödés, a jobb útra térés „sine qua non“-ja a szerkesztő eltávolítása.

(Azt hiszem, elég becsületes nyíltsággal beszélek.)

Barca nem nyugodott abba bele, hogy csak így „sundam-bundam“ hangozzanak el ezek a szavak; hanem azt mondta: „Felvetem a hallottakat nyíltan az Otthon forumai előtt; ne csak hát megett, hanem álljanak elő egyenesen.“

Igy kerültek a nagy kifogások az Otthon körébe. S így kerültem én abba a kényszerbe, hogy — amiért kartársaim bocsánatát és elnézését kérem — ezzel a személyesnek látszó dologgal foglalkoznom kell.

Csak annyit jelzek most még, hogy szó leszen arról a bizonyos „színvonal“-ról, a „szellem“-ről és „irány“-ról s ezekkel kapcsolatban mindazokról a valósággal megtörtént dolgokról, amelyeket meg nem történné senki sem tehet.

Kérni pedig semmit se kérek. Még azt sem, hogy — ne vegyék a fejemet. (Gurult már ennél sok különb fej le — áldozatul.) Csak az igazságot akarom elmondani. Ez pedig nemcsak jogom, de — kötelességem is.

Szabó B. László

A hitoktatásról.

Nem akarok én senkit sem bántani, pláne a hitoktató urakat, mert katolikus létemre hamar reám fognák, hogy papgyűlölő vagyok. Még csak a hitoktatásról sem beszélek, mert ez a felekezeteknek, vagy a főváros törvényhatóságának a joga, ki a vallás-erkölcsoktatás érdekében takaros summát ad az egyházaknak s a maga részéről nem néz utána, hogy vajjon ez a nagymérvű áldozathozatal meghozza-e az igazán megkívánható sikert.

Ugy tudom, hogy a hitoktató urak nem tiltakoznak az ellen, ha őket a tantestület tagjai közé számítják, de merné csak egyik tanító kollega az ő működésüket kritika tárgyává tenni, mindjárt jelentkezne a leintő válasz: „neked ahhoz semmi közöd.“

Ugy látom, hogy se igazgató, se szakfelügyelő, de még egyházi ellenőr sem tekint be olyan osztályokba, ahol hittani órát tart a hitoktató.

Ez ellen nekem a legkevesebb kifogásom lehet. Nem én rajtam áll, hogy ezen az állapoton változtassak és ha a hatóságnak így is jó, hát nekem is jó.

Hanem az mégis bánt egy keveset, hogy a hitoktató urak nagyon keveset törődnek az individualitással, fölülte sok emlézést kívánnak, dogmákat tanítanak és mert az erkölcs tanai minden vallással közösek, azt hiszik, hogy a bibliai történeteket is a vallás, nem az erkölcsi tanúság, vagy az erkölcs tanítás szempontjából kell tanítaniok.

Németországban az „Education morale“ vita körül sokáig háboruskodtak a pedagógusok és ma már inkább az erkölcs tanításra fektetik a fősúlyt. De mint cikkem

elején is mondtam, én nem akarok bele avatkozni, hogy mint tanítsák, vagy mint ne tanítsák a vallást, csupán azt akarom szövé tenni, hogy a hitoktató urak *tulságos szigorúan* osztályoznak.

Kutattam az okot s legtöbb esetben az a tanuló kapott gyöngé osztályzatot, ki éhesen, fagyosan, rongyokban jön iskolába, ahol a lét keserűségén felforrtanó apa sokszor káromló szavakkal illeti az Istent s annak minden szenteit. Csoda-e, hogy a krumplin tengődő gyerek, ebben a szénhiányos világban odahaza az égbe emelkedő öklöt látja, a burján módra szaporodó vallási közönynyel születő becsutelt hangokat hallja, akinek világitása sincs, hogy az amugy is nehéz vallást tanúlja, ha a vallástanra nem sokat ad?

Az ilyen gyermekeknek szülei amúgy sem szeretik a reverendát. A csuháról kialakul a gyermek fantáziája is, pláne, ha a hitoktató ur a helyett, hogy a vallás kiengesztelő szavával a gyermeket buzgalomra szoktatná, megrakja egy görbe 5-tőssel.

Van arra is eset, hogy egy másik, különben kiváló tanulóknak sokszor 4-est kap a hittanból; van reá eset, hogy kitűnő tanulók vallástanból buknak el. Keresse ki itt az ember az összefüggést, ha tudja. Az ilyen osztályzat csak abból származhat, hogy a hitoktatók nem ismerik a gyermekeket, 7–8 osztályban tanítanak s a tantestületi értekezletre, hol a növendékekkel mint egyénnel is foglalkoznak, egyáltalán nem járnak el. Lám, a rajtanitók jobban csinálják. Ők ott vannak az értekezleteken, nekik nem derogál a tanítók gyűlésén jelen lenni. Ők ott vannak az iskola ünnepélyein is, de a hitoktató urak távol vannak mindég, mikor nagyjaink emléket kellene tisztelni.

Uraim, az Önök munkája — napszámi munka, pedig ha van szebb rendeltetés a tanítói pályán, mint az erkölcsnevelés, le hagyom a nyakam vágni. És Önök közül bizony kevés van, aki ezt a szép hivatást betölti. Talán azért van ez, mert Önöknek még nincs szakfelügyelőjük, vagy talán azért, mert még nem mert senki sem a darázs-fészekbe benyúlni? Nem elég a vizsgán brillirozni, ez a régi rossz iskolamesterek pedagógiája volt.

*

Verner Jenő.

Közöljük ezt a kis felszólalást nem épen magukért a benne foglaltakért, mint inkább abban a reményben, hogy hátha visszhangot talál kelteni és ebben a közönbős közhangulatban is megindulhat egy kis hasznos megbeszélés ebben a fontos kérdésben.

Mi sem akarjuk t. munkatársunkat bántani azzal a kijelentéssel, hogy felszólalását „nem épen a benne foglaltakért“ adjuk közre. Ezzel csupán azt akarjuk mondani, hogy az a fa, amibe e pár sorával belevágja a fejszéjét, sokkal nagyobb fa, sem hogy azt ilyen kis fejszével ki lehetne vágni. A szövé tett ügy, a vallásoktatás az erkölcsi nevelés nagy problémáival együttesen, legjobbaink, legkiválóbb erőink vállvetett próbálkozására, legmélyrehatóbb tanulmányára volna érdemes. Mert ennek sok és nehéz oldala van, amelyeket a nevelési érdekeknek megfelelően tisztázni maguknak a hitoktatóknak sem áll módjukban és hatalmukban.

Hogy egyebet ne említsünk — s ez valamennyi vallás hitoktatójára vonatkozik — már magában véve az a kérdés, hogy *mit* és *hogyan* tanítsanak, nem függ maguktól a hitoktatóktól. Ez oly szigorú előírás tárgya, hogy attól a saját existenciális érdeke veszélyeztetése nélkül senki el nem térhet. Sőt arról is van értesülésünk, hogy a hitoktatóknak meg van szabva az eredmény mértéke, amelyen alul egyetlen gyermeket sem bocsájthat felsőbb osztályba.

Másik fontos körülmény például az, hogy — kivált a róm. katolikusok vallásoktatásánál — a hitoktatói állás úgyszólván átmeneti állapot a lelkeszi kar úgyszólván legfiatalabb generációja részére. Mire a tanítói munkakörében a tapasztalatokban kipróbált tanítói egyéniség kialakulna, már letelik az átmeneti állapot és — kezdődik a kísérletezés ideje újabb, fiatalabb generációval. Ennek az állapotnak a megszüntetése sem függ a — hitoktatóktól.

Ime, csak néhány apróbb, de magában véve már is fontos oldalát említve e kérdésnek kitűnik, hogy ezt a kérdést csak erős készültséggel, alapos tanulmánnyal lehetne — eredményre való kilátással — megbolygatni. Ha ilyennek a megindítására erős akaratú, kitartó emberek vállalkoznak, a Népnevelők Lapja — az ügy érdekében — szívesen áll rendelkezésre.

Még egy kifejezésére t. munkatársunknak kell megjegyzést tennünk; arra, hogy „még nem mert senki sem a darázs-fészékbe belenyulni.“ Ha ezt t. munkatársunk úgy érti, hogy még soha senki sem „mert“ a hitoktatás kérdésével nyilvánosan foglalkozni, hát abban téved.

Nagy, nehéz viták, sőt — mondhatnók — erős harcok folytak már le a tanítóság körében e kérdés körül. Kivette belőle részét — a tanügyi sajtó egyéb szervei között a — Népnevelők Lapja is. Ha nem értük el a kívánt sikert, az onnan van, mivel a megcsontosodott, százados életviszonyok — nemcsak nálunk, hanem az egész világon — erősebbek voltak az egyszerű jóratörekvésnél. Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy a viszonyokkal szemben adjunk tehát fel minden reményt s tegyünk le minden újabb javítási kísérletről; hanem csupán azt, hogy amikor ezt a nagy kérdést ismét meg akarjuk bolygatni, vértessük fel magunkat erős, nagy, komoly küzdelemre alapos, mélyreható, előkészülettel és sok, kipróbált erőnek az egyesítéseivel.

Azzal azonban semmi esetre sem oldjuk meg a kérdést, ha a mi tanítótársainkat, a hitoktatókat illetjük egy-egy vágással. Mert a dologon ők ép oly kevésbé változtathatnak maguktól, mint mi. A ránk nehezedő viszonyoknak ők ép olyan *szenvedő* alakjai, mint vagyunk valamennyien. Bontsuk, ha kell, a viszonyokat; de ki-méljük a — kartársakat. Szerk.

Az iparostanonciskolai tanítási hetek, napok, órák.

A most érvényben levő iparostanonciskolai tanítási terv annyiban számol az idővel, hogy megszabja minden tárgyra a heti óraszámot.

Felsorolja a tanítás anyagát is, de itt bővebb útmutatással már nem szolgál.

A tanító joga, kötelessége hát az ott megszabott időt összhangba hozni a tananyaggal. Ami bizony igen nehéz mesterség, kemény dió, mert amilyen kevés tényleg az idő, amit egy-egy tantárgyra fordíthatunk, tényleg olyan sok a felsorolt anyag, amelyet de jó lenne elvégezni!

Hogy miért nem lehet azt a sok szép ismeretet feldolgozni, miért nem lehet a tanulókkal elsajátíttatni, most nem feszegetem. Más alkalommal, külön cikkben — esetleg — szívesen meg fogom tenni.

Ez alkalommal foglalkozzunk csak az idővel. Vizsgál-gassuk, vajjon hány tanítási napunk van tényleg, és e szerint milyen óraszámot kell alapul venni az évi tan-anyag helyes, reális feldolgozásában.

*

Vegyünk fel tényleges tanítási időül

szeptember hónapban	1 hetet,
október	4 „
november	4 „
december	2 „
január	4 „
február	4 „
március	4 „
április	2 „
május	4 „
június	1 „

vagyis egész tanévben összesen 30 hetet, vagyis ösz-szesen 210 napot.

Ehhez képest esnék heti egy órával egész tanévben 30, heti két órával 60, másfél órával 45, három órával 90, heti négy órával egész tanítási évre 120 óra.

Ha pedig *napokat* veszünk alapul, a számítás ez lesz:

szeptember hónap	7 nap,
október	31 „
november	30 „
december	22 „
január	29 „
február	28 „
március	31 „
április	18 „
május	31 „
június	7 „

vagyis az egész tanévben összesen 234 napot, amely szám 24 nappal kedvezőbb eredményt mutat az előbbinél.

Ha számításba vesszük, hogy az I. táblázatban ki-mutatott időn kívül mennyi állhat még rendelkezésünkre, azt találjuk, hogy lehet még:

szeptemberben 2 hét	— nap
októberben	— „ 3 „
novemberben	— „ 2 „
decemberben	1 „ 1 „
januárban	— „ 1 „
februárban	— „ — „
márciusban	— „ 2 „
áprilisban	1 „ — „
májusban	— „ 3 „
júniusban	1 „ 2 „

vagyis összesen igénybe ve-hetünk még 5 hetet 14 napot, azaz ösz-szesen épen 7 heti időt = 49 napot. Ez a sok *esedékes* nap bőven elég az apróbb szünidőre, amilyen a tör-vényolvasások, piros betűs napok, hazafias ünnepek, Uránia, májusi szünnap, stb.

Azonban hogy minden oldalról meg legyen világítva a kérdés, számítsunk tovább! Vegyünk felhasználhatónak

szeptemberben 3 hetet,
októberben 4 „
novemberben 4 „
decemberben 4 „
januárban 4 „
februárban 4 „
márciusban 4 „
áprilisban 4 „
májusban 4 „
júniusban 3 „

vagyis egész tanévben összesen 38 hetet, azaz 266 napot.

Mivel pedig szünnapokon nem szoktunk tanítani, számítsuk ezeket le így: karácsony 11 nap, husvét 11 nap, pünkösöd 2 nap, farsang 3 nap, törvényolvasás

2 nap, Uránia 2 nap, tanulmányi kirándulás 4 nap, névnapok, hazafias ünnepnapok, piros betűs napokra 7 napot, egyebekre (beiratás) 7 napot, összesen 49 napot.

Ezt a számot a fentebb kimutatott 266 naphól le számítva, marad tisztán 31 hetünk, 217 napunk.

Ha pedig a legutóbbi táblázat szerint, de napokat számítunk, ez esetben számításunk így alakul:

szeptemberben	21 nap,
októberben	31 „
novemberben	30 „
decemberben	31 „
januárban	31 „
februárban	28 „
márciusban	31 „
áprilisban	30 „
májusban	31 „
júniusban	21 „

vagyis egész tanéven át. . . 285 napot, amely számból a 49 szünnapot levonva, marad 236 nap, azaz 33 hét és 5 nap.

Ebből a négy táblázatból tehát teljesen nyilvánvaló, hogy olyan tantárgyra, amelyre az érvényben levő tanterv szerint heti egy óra jut, a tanévben össze-vissza 30 órát szentelhetünk, ami bizony végtelenül kevés. Hanem legalább ezt a keveset feltétlenül be kell tartanunk és az egész tanévi anyagot órára beosztanunk. A havi beosztás itt nem lehet célravezető. Nem is az most sem. Persze, jó könyvek is kellenének.

Ha sikert akarunk, a kevés időt tekintetbe véve, hajszál pontosan ki kell használnunk a legutolsó percet is.

És az egész tanévben 30 hetet, illetőleg ennek megfelelő és legelől kimutatott óraszámot el lehet, el is kell helyesnek fogadnunk, mert a tényleges állapotnak valóban megfelel.

Egyes iparágaknál, ahol a tanulók zöme izr. vallású, lehet, hogy a rendesnél többet mulaszt (ünnepei révén) a tanuló sereg, de a 30 hét, illetőleg a megfelelő óraszám azért meg van itt is.

Igen ajánlatos lenne, ha minden egyes valódi tanítási napunkról, a tanított tárgy, stb. bejegyzésével rendes jegyzetet vezetnénk.

Ez lenne legjobb bizonyítványa, hogy a kimutatott óraszám helyes.

Horváth E. János.

Egyesületi élet.

A „Budapesti (budai) tanítóegyesület“ f. hó 24-én tartotta tisztújító közgyűlést a Margit-köruti elemi iskolában *Koncsek Lajos* elnöklése mellett.

Elnök megnyitó beszédében az egyesület érdemés tiszteletbeli tagját, *Léderer Ábrahámot*, azon alkalomból, hogy 80-ik évét betöltötte, a közgyűlés nevében meleg hangon üdvözölte.

Witkowsky Sándor főjegyző tartalmas évi jelentésében beszámolt az egyesületnek a múlt év folyamán kifejtett tevékenységéről. E jelentés szerint egyesületünk az elmúlt évben négy közgyűlést tartott, melynek mindegyike egy-egy érdekes előadást ölelt fel. Így *Léderer Ábrahám* t. tagunk tartott előadást „Még néhány észrevétel az új tantervhez“ cím alatt; *Schön József* „A tanítási anyag ismétlésének pedagógia hasznáról“ értekezett; *Ispánovits Sándor* „Az északi országok pedagógiai kézügyessége és a náati slöjdeképző intézet“ ről; *Simon Lajos* pedig „A tanítók műveltségének hatása az iskolára“ cím alatt tar-

tott előadást. A nyári közgyűlés határozatával létrejött az egyesület *árvaalapja*, mely ma még csak kezdetleges s ennélfogva elhatározta a közgyűlés, hogy ennek nagyon is kívánatos növelése céljából bizalommal fordul az egyesület tagjaihoz, hogy erre a nemes célra néhány áldozati fillért szánni s az alap segélyezésére ismerőseiket is felszólítani sziveskedjenek.

A pénztáros jelentése szerint az egyesület vagyona meghaladja a 21.000 koronát.

A könyvtáros jelentése szerint az egyesület könyvtára 601 művet tartalmaz 1183 kötetben.

Ezután *Léderer Ábrahám* tartott érdekes és igen tanulságos előadást „Szavakban gondolkodunk-e vagy nem?“ cím alatt. Nagy figyelemre méltot előadását a következő pontok köré csoportosította: a) interspectió, b) a bölcsészeti lélektan, c) az élettani lélektan, d) a lélek betegsége, e) a fejlődéstan, az állattani lélektan, a gyermek lélektan, a kísérleti lélektan, f) a társadalomtan, a népek pszichológiája és a nyelvtudomány s végül ezek pedagógiai alkalmazásáról szólva előadását e szavakkal fejezte be: „Kartársak, tanítsátok az ifijúságot bölcseségre, lélekjelenlétre és tetterre való készségre!“ A közgyűlés a 80 éves, de szívben és lélekben ifjú előadót lelkes óvációban részesítette.

Ezután megválasztották elnöknek *Koncsek Lajost*, alelnöknek: *Hajós Mihályt*, főjegyzőnek: *Witkowsky Sándort*, jegyzőnek: *Nagy Edét*, pénztárosnak: *Rácz Józsefet*, ellenőrnek: *Patacsics Jánost* és könyvtárosnak: *Neményi Ödönt*. A választmányba pedig 15 tagot választottak: *Bárány Zsigmond*, *Cavalloni Pál*, *Eperjessy István*, *Georgi Sándor*, *Gergelyi Jakab*, *Magyar József*, *Moussong István*, *Moussong Géza*, *Rákos István*, *Schön József*, *Simon Lajos*, *Szabó Dezső*, *Szabó Lajos*, *Szöts András* és *Vaskó Bertalan* személyében.

A Budapesti Tanítótestületből.

A Budapesti Hivatalos Tanítótestület IX. k. (Ferencvárosi) Köre 1907. január hó 26-án délelőtt tartotta a IX. k. Polgárikör dísztermében 1906. évi őszi közgyűlést. A gyengélkedő *Jenny József* elnök helyét *Nádas Kálmán* alelnök vezette a közgyűlést. Jelenvoltak: *Bacsinszky Ede* alelnök, *Horváth E. János* és *Bednárík Antal* jegyzők, *Moussong Géza* mint a központi elnökség képviselője, *Hajnal Adolf* szakfelügyelő és a kerület tanítószolgálatának 107 tagja. Elnök üdvözlése és apróbb bejelentések után *Molnár János* olvasta fel a *Tóth K.-féle* tétel mellett szöveg értekezését, azt ajánlván, hogy a tanítótestületi értekezleteket a felsorolt pontok szerint reformáljuk. Ellene *Ruthi János* volt az előadó, akinek felolvasását folytonosan helyeslés kísérte, amely körülményből már konstatálni lehetett a közgyűlés hangulatát. Felszóltak: mellette *Moussong Géza*, ellene *Faller Jenő*, *Székely Menyhért*, akik mindnyájan megegyeztek abban, hogy a tanítótestületek eddig is ilyen irányban működtek, hogy nem való önállóan gondolkodó tanítószolgához az ilyen tulságos paragrafusozás, hogy tanítótestületi értekezletek tárgyai külső-belső körülmények szerint változatosabbak és mások is lehetnek mint a *Tóth-féle* tervezetben, hogy az igazgatók eddig is tudták adminisztrációs kötelességeiket is. Ezek után a közgyűlés teljesen egyhangúan a *Tóth-féle* javaslat ellen nyilatkozott. A *Barca-féle* javaslatot *Szederkényi Soma* adta elő, akinek előterjesztésére a közgyűlés kimondotta, hogy a testi fenytéket eltörölni illetőleg nem alkalmazni, a javítóosztályokat (tetszetősebb név alatt) felállítani szükség-

gesnek, helyesnek tartja. A VII. k. kör indítványát elfogadva, egyhangúan hozott határozattal a jegyzőkönyv alapján felkérte a központi Elnökség, hogy a most divó helyettesítési rendszer megváltoztatása végett tegye meg a szükséges lépéseket. — A X. kerületbe igazgatóhelyettesül áthelyezett Konkoly József helyett választmányi tagul Faller Jenő választotta meg. H. E. I.

*

Az V. ker. tanítói kör, Taxner Árpád elnöklésével, f. hó 12-én tartotta rendkívül érdeklődés mellett őszi közgyűlését, a Szemere-utcai isk. helyiségében, melyen a hatóság részéről Stark Andor kir. segédtanfelügyelő, a központ részéről Moussong Géza alelnök volt jelen.

Elnök megnyitja után Moussong Géza igazgató alelnök röviden informálta az értekezletet a fizetésjavítás ügyében a központnak eddigi és ezután teendő intézkedéseiről, bejelenti a sajtó-osztály megalakulását, melynek feladata az előkelő napilapokkal érintkezésbe lépve, ügyünknek propagandát csinálni.

Felhívja, buzdítja a tanítókat, hogy a bizottsági tagokat felkeresni, ügyünknek megnyerni igyekezzenek. Örömmel ragadva meg az alkalmat, köszönetet mond Taxner Árpád elnöknek ez ügyben már kifejtett fáradhatatlan tevékenységeért. Megemlékezik az igazgatótanács azon határozatáról, miszerint az eddig fennállott minta-tanítás megszűnik és helyébe kerületenkint 50—50 korona pályadíj tüzetik ki, a tanítás művészetében kitűnt tagok részére.

A tanítótestületi értekezletek reformjáról szóló indítványt Szabó Lajos terjesztette elő. A javaslat ellen felhozott érvei, beható tanulmányra valló előadása abban kulminált, hogy ami a javaslatban jó, az nem új és ellenkezőleg. Rózsa Vilmos, Holló Sári és Bárdos Gyula hozzászólásai után, elnök szavazásra bocsátván a kérdést, az értekezlet azt nem fogadja el.

A testi fenyték eltörlésére vonatkozó indítványt ugyan csak Szabó Lajos ajánlatára, mint a felsőbb hatóság részéről már hasonló értelemben elintézett ügyet, a közgyűlés elvetette.

Klinda Gyula,

V., Szemere-utcai községi tanító.

*

A III. ker. Tanítói kör Szende Antal igazgató elnöklésével f. hó 26-án tartotta a Lajos-utcai elemi iskolában múlt őszi közgyűlését. Megjelent a népes értekezleten Padányi Andor kir. s.-tanfelügyelő és Sretvizer Lajos igazgató, szakfelügyelő is. Kiváló fontosságú azon elnöki bejelentés, mely szerint a III. ker. bizottsági tagok elhatározták, hogy minden oly kérdést, mely a tanügyre v. a tanítók helyzetének javítására különös jelentőségű, az egyes tantestületek kiküldöttjeivel mint szakférfiakkal egyetemben, közös értekezleten fognak megvitatni.

Ezután Csernay József előadó „A tanítótestületi értekezletek reformja“ c. tételt, míg Koller János előadó „A testi fenyték végleges kiküszöbölése és a javítóosztályok felállítása“ c. indítványt fejtegette. A közgyűlés Sretvizer Lajos szakfelügyelő, Brédl Sándor igazg., Csernay József és Bozó József tanítók hozzászólása után mindkét javaslatnak a napirendről való levételét határozta el.

Pályázat.

A Péterfy-tanítványok alapítványának 2458 kor. tőkéje után 1907. márc. 18-án esedékes évi kamat élvezetére alulírott egyesület pályázatot hirdet.

Az alapítólevél értelmében az alapítványi segítyt csak olyan nő-folyamodó nyerheti el és pedig vallásra, nemzetiségre, korra és tanulmányainak minőségére és tartamára, vagy állására való tekintet nélkül (akár különben és tagja a Mária Dorothea-egyesületnek, akár nem), aki az alábbi intézetek egyikében, nevezetesen:

a) a m. kir. állami Erzsébet Nőiskolában (előbb áll. elemi és polgári iskolai tanítónőképző-intézet) VII. ker., István-ut 93. sz. a.;

b) az országos kisdedővő-egyesület képző-intézetében, VII., Szegényház-tér 7. sz. a.;

c) a Fröbel-féle Nőegyesület kisdedővő képző intézetében, VI., Bajza-utca 27. sz. a. (előbb V., Széchenyi-téren), végül

d) a m. kir. állami mintarajztanoda és rajztanárképző-intézetében, VI., Andrassy-ut 71. sz. alatt, mint rendes vagy vendéglátó növendék Péterfy Sándor tanárnak tanítványa volt és ezt hiteles bizonyítványokkal igazolja. Az elaggott vagy munkaképtelenné vált, vagy nagy anyagi szükségben szenvedő és különösen a tanítással és neveléssel tényleg foglalkozott tanítványok előnyben részesítendők.

A kellőkép felszerelt bélyegtelen kérvények 1907. év március 1-ig küldendők a Mária Dorothea-Egyesület elnökségéhez címezve, Budapest, VIII., Orczy-ut 6. sz. a.

Budapesten, 1907. január 15-én.

A Mária Dorothea-Egyesület nevében:

özv. Herich Károlyné, alelnök.

Radnai Jenőné, titkár. Lázár Kasztner Janka, pénztáros.

Pályázat.

A Mária Dorothea-Egyesület alulírott elnöksége ez évi március hó 1-én lejárandó pályázatot hirdet 100 azaz egyszáz korona segítség elnyerésére. Budapest székesfőváros szolgálatában lévő vagy volt egy oly tanítónő vagy óvónő javára, aki beteg és szűk anyagi helyzetben van.

A pályázó bélyegtelen folyamodványát ez évi március hó 1-ig intézi a Mária Dorothea-Egyesület elnöksége címére: Budapest, VIII., Orczy-ut 6. sz. alá, a „Tanítónők Otthoná“-ban lévő egyesületi titkári hivatalba.

A pályázó a mellékletekben hitelesen bizonyítja a székesfőváros szolgálatát, súlyos betegségét, szűk anyagi helyzetét, 20 korona járulékos befizetésének tényét és idejét.

Későn érkezett és kellően fel nem szerelt folyamodványt az elnökség nem vesz tekintetbe.

E 100 koronát, mint az alapítvány tőkéjének 1906. évi kamatját a „Székesfővárosi tanítónők és óvónők Erzsébet királyné betegsegítő alapítvány“-ának gyűjtő és kezelő bizottsága ajánlatára ítéli annak a pályázónak oda, aki betegsége és anyagi helyzete miatt legjobban rászorult a segítségre.

Budapesten, 1907. január 15-én.

A Mária Dorothea-Egyesület nevében:

Herich Károlyné, alelnök

Pályázat.

A „Frey József-féle alapítvány segélyeit adományozó bizottság” az ez évi 400—400 koronányi segélyek elnyerhetése végett pályázatot hirdet, mely 1907. április hó 1-én jár le. Pályázhatnak székesfővárosi közs. elemi népiskolákban működött igazgató-tanítók, vezető-tanítók és osztálytanítók özvegyei és árvái.

A pályázat okmányai a következők: 1. bélyegtelen kérvény, 2. gyermektelen özvegyeknél a házassági levél, 3. gyermekekkel bíró özvegyeknél a gyermekek keresztlevelei, 4. az árváknál ezekenkívül a szülők halotti bizonyítványai, 5. valamennyinél az atya, illetve a férj elfoglalt állását feltüntető kinevezési okmány vagy működési bizonyítvány, 6. vagyontalansági, községi (előjárósági) bizonyítvány, 7. végül az özvegyeknél hivatalos igazolvány arról, hogy évenként mily összegű nyugdíj vagy kegydíjat élveznek. A pályázati kérvények egyenesen a székesfővárosi kir. tanfelügyelőhöz, *Mosdósy Imre* kir. tanácsos úrhoz, mint a bizottság elnökéhez (lakik: VII., Rottenbiller-u. 5/a. III. 20.) nyújtandók be a kitűzött határnap déli 12 órájáig. A határidőn túl érkező vagy később fel nem szerelt pályázati kérvények figyelmen kívül hagyatnak. A pályázatokra vonatkozó közelebbi felvilágosítást szívesen megadja alulírt bizottsági jegyző (lakik: I. Iskola-tér 1.) Budapest, 1907. február hó 1-én.

Mosdósy Imre s. k. tanfelügyelő, kir. tan. bizottsági elnök.
Farkas József s. k. igazgató-tanító, bizotts. jegyző.

Pályázat.

A Magyar Paedagogiai Társaság pályázatot hirdet a következő tárgyra:

Készíttessék el az eddigi irodalom s esetleges levéltári kutatások felhasználásával *Gróf Brunswick Terézia életrajza, különös tekintettel a magyar gyermekkertek alapítása körüli érdemeire.*

A pályadíj néhai György Aladár hagyományából 200 korona.

A jutalomtételre bárki versenyezhet magyar nyelvű dolgozattal, mely azonban három nyomtatott ivnél tovább ne terjedjen.

A pályaművek a Magyar Paedagogiai Társaság titkári hivatalánál (titkár: Dr. Gyulai Ágost, Budapest, I., Lógody-utca 33.) legkésőbb 1908. évi szeptember hó 1-ig nyújtandók be.

A pályairatok negyedrébten, tisztán írva, lapszámozva és kötve legyenek.

A szerző nevét, állását és lakását tartalmazó zárt pecsétetes levélen ugyanazon jelige álljon, mely a pályamű homlokán olvasható. A jutalom viszonylag legjobb munkának csak az esetben adatik ki, ha az magában véve is méltónak találhatik a díjazásra.

A pályadíj a művek bírálata után a Társaság 1909. évi január havi elnökségi ülésén fog odaítélni s a pályázat eredménye az 1909. évi nagygyűlésen fog kihirdetni.

A nyertes pályamű a Társaság folyóiratában fog közzétetni a szokásos tiszteletdíj engedélyezése mellett. Főntartatik a szerzőnek azon joga, hogy a Magyar Pedagógiában megjelent dolgozatból tetszés szerinti példányban különnyomatot készíttethessen.

Budapest, 1907. január 19-én.

A Magyar Pedagógiai Társaság.

Vegyesek.

Az Eötvös-alap ünnepe. Az Eötvös-alap (Országos Tanítói Segély-Egyesület) folyó évi február hó 2-án, délután 5 órakor a Magyar Tudományos Akadémia kistermében, megdicsőült *Báró Eötvös József* halálának évfordulója alkalmából *emlékünnepet* rendez, melyre az egyesület tagjait, a kartársakat és a tanúgy iránt érdeklődő nagyközönséget tisztelettel meghívja az elnökség. Az *ünnepek programja*: 1. Elnöki megnyitó. 2. Ünnepi beszéd. Tartja dr. *Ballagi Aladár* egyet. tanár, orsz. képviselő. 3. Alkalmi költemény. Irta és előadja *Minke Béla* igazgató-tanító. 4. Elnöki zárszó. — Az ünnep után az „Eötvös-Alap Országos Tanítói Segély-Egyesület” közgyűlését tartja meg a következő napirenddel: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Az Eötvös alap múlt évi számadása. 4. A Tanítók Ferenc József Háza valamint a Tanítók Hunyadi-Háza múlt évi számadása. 5. Felmentvények megadása. 6. Az Eötvös-alap és a Tanítók Házai költségvetése. 7. Jótéteményekre vonatkozó pályázatok kihirdetése. 8. Indítványok — Közgyűlés után társas összejövetel.

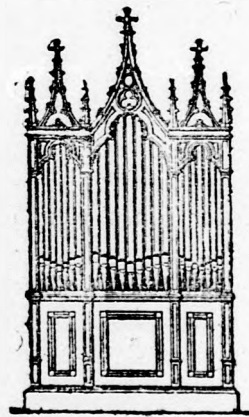
A fővárosi tanítók fizetésrendezése ügyében arról értesülünk, hogy a munkálattal megbízott dr. *Wildner Ödön* a maga javaslatát január 28-ikán, hétfőn nyújtotta be a tanács VII. ügyosztálya vezetőjének, *Piperkovics Bátor* tanácsnoknak. A javaslatot értesülésünk szerint egy tanítói szaktanácskozás elé terjesztik s csak ezután adják át a nyilvánosság kritikájának. — Ami tehát eddig a fizetésrendezésre vonatkozólag el volt terjedve, az mind — üres kombináció.

Az orvostudományok világszerte sokat ígérő renaissance-ját látjuk rohamosan fejlődni egy új gyógymódban, mely egyszerűsége, célszerűsége és kiváló sikerei által ma már, mint legbiztosabb és legjobb gyógymód van elismervé. Ez a gyógymód a hemopatia, vagyis vérgyógyítás, mely a képzelhető legszebb gyógyeredményekkel lesz alkalmazva köszvény, görvélykór, astma, szívvese-, gyomor- és bélbajokban, súlyos idegbántalmak (neurasthenia, paralysis, tabes) és makacs bőrbetegségek eseteiben. A több ezrekre menő gyógyult, mint lelkes apostol terjeszti ezen gyógymód kiválóságát, mely eredményeiben tökéletesebb és tartósabb, mint bármely fürdő vagy intézeti kezelés. Ezen gyógymód megalapítója Dr. Kovács J. fővárosi orvos, aki most kezdi őszi kúráit. Mindazon betegeknek, kik a fent felsorolt bajok egyikében szenvednek, őszintén ajánljuk ezen orvos tanácsát kikérni, ha a nyár folyamán betegségükből ki nem gyógyultak. Dr. Kovács J. orvos urnak Budapest, V., Váczi-körút 18. sz. I. em. alatt van a gyógyintézete (csak bejáró kezelésre), hol naponta 9 - 1 és 3 - 6-ig fogad a betegeket, de meghívásra betegeket látogat a fővárosban és vidéken is. Mindazok, kik nyáron ki nem gyógyultak, el ne mulasszák ezen gyógymódot alkalmazni, mely visszaadja egészségüket.

„Turul” a legszebb és legjobban testet edző, kisebb helyiségben is alkalmas sport (labdajáték). Minta, prospektus és árjegyzék a „Bizományi és hitelbank”-tól (Budapest, VIII., Baross-u. 47. kérendő).

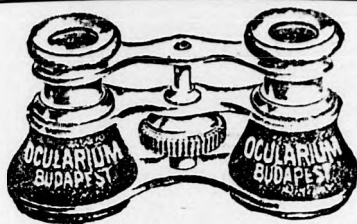
ORSZÁGH SÁNDOR

cs. és kir. udv. szállító * orgona- és harmonium-gyáros
RÁKOS-PALOTA (Budapest mellett).

Az 1885. évi kiállításon „nagy díszoklevéllel” és „Ferenc József lovagrenddel”, az 1904. évi veszprémi kiállításon arany éremmel kitüntetve, azonkívül számtalan kitüntetés és elismerés. **Készít kellemes és tömörhangú, legjobb és legújabb rendszerű orgonákat.** Elvállal javításokat és átalakításokat. Kiseb orgonák készletben vannak. Szolid munka és jutányos árak. Az orgonák jóságát mi sem bizonyítja inkább, mint az, hogy a gyár alapítása óta 400-nál több orgona lett megrendelve és elkészítve.

Árjegyzék és részletes tervek kívánatra díjmentesen küldetik.

OCULARIUM

Telefon
86—28.

BUDAPEST, KOSSUTH LAJOS-UTCA 15, FÉLEMELET.

Megfelelő szemüvegek **ingyenes** orvosi rendelése, naponta 9-től 7-ig Márkus dr. úr vezetése alatt. — Szemüvegek és orrcsüptetők 3 koronától feljebb,

Népnevelők Könyvtára.

A „Magyar Tanítók Otthoná”-nak tulajdona.

Szerkeszti: PERES SÁNDOR.

A „Népnevelők Könyvtára”-ban eddig megjelent:

Füzet	Korona
1. Komáromy L. Fáy András mint paedagogus	1
2. Schön J. A szocializmus ismertetése	1
3. Somogyi G. Nagy-Britannia közoktatásügye	1
4. Körösi H. Paedagogiai Kalauz	1
5. Pacséri K. dr. Quintilianus és Plutarchos	1
6. Peres S. A beszéd- és értelemgyakorlatokról	1
7-9. Pethes J. Gyermekpsychologia	3
10. Mosdóssy I. Félszepségek a nevelésben	1
11. Ribot-Dáni. Az emlékezet betegségei	1
12. Geöcze S. Az akarat nevelése	1
13-14. Krausz S. Herbart-Rein didaktikája	2
15-16. Ember J. Apró emberek tudománya	2
17. Scossa D. Tanulmányútam	1
18. Gönczi F. A gazdasági ismétlő iskolák	1
19. Péterffy S. Francke Ágost	1
20-21. Stepanko A. Vezérkönyv a testgyakorlathoz	2
22-23. Dreisziger F. A népiskolai történet-tanítás módszereiről	2
24. Mosdóssy I. Esmény a népiskolában	1
25. Somogyi B. A francia népoktatás jelene	1
26. Dóri S. Zs. Tanulmányok a paedagogiai lélektan köréből	1
27. Kiss Áron dr. Losontzi István életrajza	1
28. Köveskúti J. Az énektanítás módszere	1

KAPHATÓK:

LAMPÉL RÓBERT KÖNYVKERESKEDÉSE

(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál

Budapest, Andrassy-út 21. szám és minden könyvkereskedésben.

RÓSER JÁNOS

nyilvános tan- és nevelő-intézete

Budapest, VI. ker., Aradi-utca 10. sz.

Ezen intézet alapított 1853-ban. Eddigi tanulók száma 17389. Magában foglalja: a nevelő-internátust, melyben vidéki családok fiait teljes ellátást, felügyeletet és nevelést nyernek; a felső kereskedelmi iskolát, melynek záró-bizonyítványai az egyévi katonai szolgálatra jogosítanak; a polgári iskolát, mely egyenjogú és egyenrangú az állami és községi iskolákkal. Értesítést küld és felvilágosítást ad az igazgató

Róser János Budapest, VI., Aradi-utca 10.

Kapható minden papir- és iskolaszert-kereskedésben, árjegyzékkel, kívánatra szívesen szolgál MOIRET F. ÖDÖN Budapest, Váci-út 74.

Legtökéletesebb gyermekápoló-szerek a VÖRÖS KERESZT

BABY

Crème { 1 tégely ... 1 kor. 40 fillér.
1 tubus ... — kor. 70 fillér.
Hintőpor 1 doboz ... — kor. 70 fillér.
Szappan 1 darab ... — kor. 70 fillér.

Vörös Kereszt gyógyszerár

Budapest, VI., Andrassy-út 84. sz.
Kapható minden gyógyszerárban.

Személy hitel!

Kezes és kezes nélkül katonatisztek-, papok-, lelkészek-, udvari-, állami-, megyei- és magántisztviselők, tanítók, kereskedők, iparosok, nyugdíjogosult hölgyek, kereskedelmi alkalmazottak és magánosoknak 1/4-25 évig terjedő időre heti, havi, 1/4-1/2 és egész évi tőkekamat törlesztéssel!

Különlegesség: A páris-bécsi enqueté értelmében tőkésítjük a jövedelmet.

4%! 4%! 4%! 4%!

Jelzalog hitel! 300 koronától feljebb I. II. és III. házak, nyaralók, gyárak, fürdőépületek, malmok, ásványviz és egyéb források és kőbányákra, a becsérték 3/4 részéig.

Építési hitel! építésfélben lévő ingatlanokra 2-3 részletben, oly arányban, a mely arányban az építkezés előre haladt!

Bank- és magánadósságok convertálása!

Váltó- és tárcahitel! Viszleszámítolás kereskedőknek! Előnyösen! Solid alapon és gyorsan eszközöljük mindezen fenti műveleteket, elsőrangú intézetek által.

Elsőrendű ajánlatok!

Kérjen prospectust!
Válaszbélyeg melléklendő!

Meller L. Egyed

BUDAPEST,

V., Koháry-utca 19/B.

Orgona-Harmoniumok.

A gyönyörű hang, melyet a világhírű és elismert legjobb gyártmányú amerikai rendszernek elmésszerkezete elővarázsol, önmagának zeng dicséretet. 65 forinttól minden árban kapható.

STOWASSER J.

cs. és kir. udv. hangszergyáros, a m. kir. zeneakadémia, színházak, művészek stb. szállítója

Első magyar, villamos erőre berendezett, hangszergyár
Budapest, II. ker., Lánchid-utca 5. szám.

Továbbá ajánlja saját gyárában készült, elismert legkiválóbb minőségű összes húros-, vonós- és fuvó-hangszereit, szakértői és feltétlen szolid árak mellett.

Specialista vonós hangszerek készítésében és javításában.

Hangfokozó-gerenda

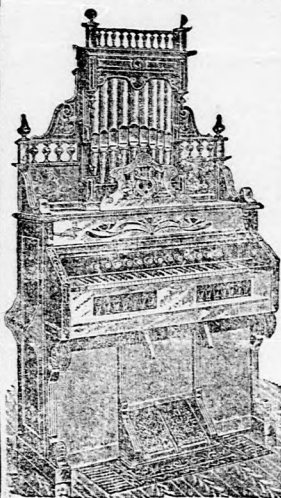
mely által bármely hegedű, gordonka, beleillesztése után sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer. (Biztos siker.) Hegedűbe hangfokozó gerenda 4 frt. Kezeség minden egyes hangszernél.

Legnagyobb gyári raktár.

Saját találmányú (Rákóczi) Tárogató; általánosan elismert legjobb, mely tökéletes szóló hangszerré általam konstruáltatott. Iskolával 30 frttól feljebb.

Árjegyzék minden egyes hangszerről külön kívánatra bérmentve küldetik.

Kivitel nagyban és kicsinyben.

FIGYELEM!!

Kiss Ernő és Társa

== BUDAPEST. ==

VII., Erzsébet körút 17.

Különlegességi üzlet:

Slöjd szerszám és felszerelések és fába-égetési kellékekben.

Fafaragászati, szobrász, mintázó és lombfűrészeti szerszámok és különlegességek.

Asztalos, esztergályos, könyvkötő, lakatos, bogár, kádár, stb. szerszámok.

Butorvasalás és veretek. Épületvasalások. Háztartási cikkek. Korcsolyák.

E lapra való hivatkozással tessék árjegyzéket kérni

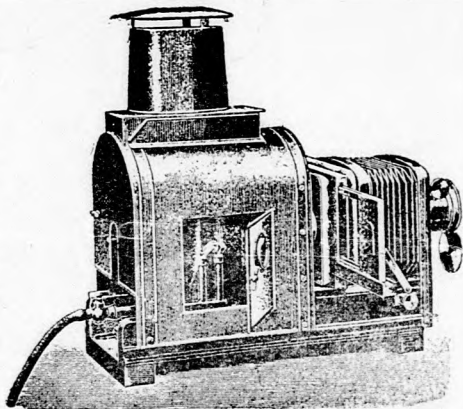
MARX ÉS MÉREI

TUDOMÁNYOS MŰSZEREK GYÁRA

BUDAPEST, VI. KER., ARADI-UTCA 60. SZÁM.

TELEFON 21-06.

Teljes népiskolai, fizikai és kémiai felszerelések

Ventilógépek 150 kor.-tól 3000 kor.-ig.

Gyártanak mindennemű FIZIKAI, KÉMIAI és GEOMETRIAI ESZKÖZÖKET.

Árjegyzékek és költségvetések díjtalanul és bérmentve Diszoklevél új ipar meghonosításáért és versenyképességért.

Főképviseletőség:

LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai) r. t. tanszerraktárában
Budapest, VI., Andrásy-ut 21.

Müller Testvérek Budapest.

Magyarország legrégebbi aquarellfesték-gyára.

Aquarell-festékek gombalakban tubusokban és szabadalmazott cseszekben.

Festék készletek izléses olcsó és finom dobozokban.

Folyékony kínai tus, színes kimoszhatatlan tusok, másoló-, író- és színes ténák ragasztószerek stb. a legjobb minőségben.